

SZILÁGYI ZSOLT:***A mongol főlámák rövid története. Vallástudományi Tanulmányok 10.***

Magyar Vallástudományi Társaság, Budapest, 2010, 138 o.

A mongol egyházfők, a *dzsebcundamba kutuktuk*, igen fontos szerepet játszottak a már korábban jelen lévő buddhizmus rendszerének kialakításában, ezen túlmenően fontos politikai befolyással bírtak. Könyvében Szilágyi Zsolt bemutatja a kilenc egyházfő életét és tevékenységét, kezdve az elsővel, Öndör Gegennel, aki talán a legjelentősebb volt valamennyi között. Öndör Gegen a 17–18. század fordulóján élt, a mongol történelem egyik legfordulatosabb korszaka idején. A dzsungár mongolok elfoglalják a halha területeket, a mandzsu dinasztia uralomra kerül a mongolok felett, és Kangxi császár kiterjeszti uralmát a mongol buddhista egyházra is. Ebben a küzdelemben Öndör Gegen a mandzsuk mellett tört lándzsát, s ezzel hosszú időre meghatározta a mongolok sorsát. Nemcsak történelmi szerepe miatt volt fontos egyéniség, maradandót alkotott a mongol irodalomban, orvostudományban és filozófiában is. Szobrai máig csodálatunk tárgyai.

Az első *dzsebcundamba kutugtu* valójában nem az első volt a leszármazási láncban, a kor egyháztörténeti kutatói korábbi tizenhat újjászületését tárták fel. Ezen újjászületések listáját könyve végén adja Szilágyi Zsolt. A szerző főleg az első és a nyolcadik, majd a kilencedik megtestesülés felé fordítja figyelmét. A második–hetedik *dzsebcundamba kutugtuk* bemutatása viszonylag röviden történik. A megkülönböztetés érthető, hiszen ez utóbbiak igen kis szerepet játszottak a mongol történelemben, mivel a mandzsu császár mozgatta bábok voltak csupán.

A nyolcadik megtestesülés fontos szerepet kapott 1911, a Teokratikus Mongol Állam megalakulása során. Később az 1921-es forradalom után is megőrizte pozícióját mint államfő, egészen 1924-ben bekövetkezett haláláig.

Szilágyi Zsolt bemutatja a kilencedik megtestesülést, aki a szocializmus évei alatt nem születhetett újjá mongol földön – a tibeti Ű tartományban látta meg a napvilágot. A dalai láma környezetében él mind a mai napig. A rendszerváltás után több látogatást is tett Mongóliába, de állandó visszatelepülésére eddig nem kerülhetett sor.

A könyvet gazdag, a témakört érintő bibliográfia zárja.

Szilágyi Zsolt könyve a mongol buddhizmus fontos szereplőit mutatja be, elemezve egyházfői és politikai szerepük jelentőségét. Hasonló mű a témában eddig még nem született sem magyar, sem idegen nyelven. Üdvözljük ezt az értékes hozzájárulást mongol földről való eddigi ismereteinkhez.

Sárközi Alice